

Program Národní a kulturní identity (NAKI)
Projekt VaV MK ČR DG 16P02M034 Identifikace a prezentace památkového potenciálu
historické kulturní krajiny České republiky

Specializovaná mapa s odborným obsahem

NÁVRH KONCEPCE REGENERACE VYBRANÉ ČÁSTI PAMÁTKOVÉ ZÓNY ZAHŘÁDECKO

Průvodní zpráva k výsledku

Předkladatel výsledku:

České vysoké učená technické v Praze, fakulta stavební
Thákurova7, 166 29 Praha 6 - Dejvice

Hlavní řešitel (autor - garant výsledku):

Ing. arch. Karel Kuča (ČVUT v Praze)

Spoluřešitelé (spoluautoři)

Doc. Ing. arch. Ivan Vorel, CSc, prof. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D., Ing. arch. Simona
Vondráčková, Ph.D.

Výstup byl zpracován v rámci řešení III. etapy projektu – Prezentace památkového potenciálu
historické kulturní krajiny ČR, v rámci Aktivity 1803A03 – Zpracování pilotních studií
prezentujících možnosti odpovědného nakládání s historickou kulturní krajinou.

Praha – červen 2020

I) Cíl výsledku specializovaná mapa s odborným obsahem

Cílem předkládané specializované mapy s odborným obsahem je Koncepce regenerace části krajinné památkové zóny Zahrádecko. Textová a grafická část Koncepce je zpracována dle Přílohy E: doporučení ke Koncepci regenerace krajinné památkové zóny *Metodiky plánů ochrany krajinných památkových zón*¹ (dosud necertifikováno), který byl zpracován jako jeden z výstupů projektu VaV MK ČR s kódem DF12P010VV001 – Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu. Předložený výstup ověřuje na konkrétním území možnosti vytvoření koncepce regenerace ve specifickém prostředí komponované krajiny v území s výrazně soustředěnými kulturními hodnotami a s překrýváním znaků několika typů historické kulturní krajiny.

Předmětem koncepce regenerace části území je identifikace urbanistické a krajinné struktury a prostorových vazeb v KPZ definovaných v plánu ochrany z hlediska míry narušení či ohrožení kulturních hodnot vytvářejících nebo doplňujících památkovou podstatu KPZ. Dalším cílem je stanovení obnovy zaniklých či částečně zaniklých částí krajinné struktury. Pro stanovení následnosti prací je součástí koncepce také návrh priorit regeneračních zásahů a opatření vzhledem k významu zaniklého komponentu a jeho technického stavu a návrh regenerace kulturních hodnot památkové zóny s popisem jednotlivých regeneračních zásahů včetně odůvodnění. Cílem koncepce regenerace je stanovení cílového stavu významných prvků a struktur historické kulturní krajiny a způsobu jeho dosažení s ohledem na přírodní a kulturní hodnoty krajiny a zajištění památkové podstaty území.

Koncepce regenerace území krajinné památkové zóny navazuje na *Plán ochrany části území památkové zóny Zahrádecko*, který je zpracován souběžně jako další výstup projektu NAKI DG 16P02M034 Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny České republiky. Výstup prověřuje vzájemné vazby Plánu ochrany a Koncepce regenerace. Výstup má nejenom věcný charakter, ale zejména metodický cíl, protože je podkladem pro upřesnění návrhu *Metodiky plánů ochrany krajinných památkových zón*. Koncepce regenerace je přílohou k Plánu ochrany části území památkové zóny Zahrádecko a dokument z podstaty věci není prezentován jako interaktivní mapa.

II) Vlastní popis výsledku

Koncepce regenerace části území krajinné památkové zóny (KPZ) Zahrádecko metodicky vychází z osnovy, uvedené v Příloze E. *Metodiky plánů ochrany krajinných památkových zón*. Výchozím podkladem je definování předmětu ochrany KPZ, které vychází z podrobné identifikace kulturních hodnot krajiny, provedené v materiálu *Kulturně historické hodnoty a kompoziční jevy KPZ Zahrádecko, zpracované jako specializovaná mapa s odborným obsahem v rámci projektu NAKI DF12P010VV001 Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu prostřednictvím institutu krajinných památkových zón v roce 2014*². Dalším zásadním podkladem koncepce regenerace je (a musí nezbytně být) plán ochrany a to proto, že návrhy regeneračních opatření musí korespondovat s pracemi, které jsou přípustné na jednotlivých nemovitostech v KPZ a též na přípustnosti obnovy zaniklých prvků a struktur historické kulturní krajiny.

¹ KUČA, K. – VOREL, I. – KUPKA, J. – ŠVECOVÁ, S. – KUČOVÁ, V., Praha 2015

² WEBER, M. – VEITH, T. – VÁVROVÁ, V. – PEŠTA, J., Průhonice 2014

Zahrádecko představuje cenný segment historické kulturní krajiny, vynikající pestrostí přírodních podmínek a stopami historického osidlování a kultivace. Historickou identitu krajiny dokládají četné pamětihodnosti různých historických období - torza středověkých hrádků, renesanční a barokní sídla a letohrádky, barokní a klasicistní osy a průhledy, významné rybníční soustavy – Holanská a Jestřebsko-dokeská, jejichž počátky sahají až do vrcholného středověku s vrcholem v 15. století a též dochované části lovecké krajiny, vyvíjející se od 16. století. Krajina byla doplněna sochami světců. V první čtvrtině 19. století byla krajina – v návaznosti na zámecký park – mezi Zahrádkami, Vítkoveckou oborou a kostelem sv. Barbory rozčleněna systémem alejí a doplněna některými drobnějšími stavbami. Po zbytek 19. století se rozvíjela kultivace romantických scenérií ve skalnatém údolí Peklo pod Zahrádkami a v dalších částech krajiny.

Hlavním důvodem památkové ochrany Zahrádecka jsou komponované krajinné úpravy, ale srovnatelný význam připadá i znakům organicky vyvinuté kulturní krajiny, mezi nimiž má největší význam z technického hlediska unikátní Holanská rybníční soustava a Novozámecký rybník. Zahrádecko je však jako součást Máchova kraje také asociativní kulturní krajinou. I přes vyhlášení krajinné památkové zóny v roce 1996 a záchranu mnoha drobných památek a komponent kulturní krajiny zůstává řada kulturně historických hodnot zdejší krajiny ohrožena.

Zásadní součástí výstupu je mapa, vyznačující takové prvky a struktury historické kulturní krajiny, které jsou významné pro zachování kulturních hodnot krajiny a které jsou ohrožené, nebo dokonce zaniklé. V mapě jsou též vyznačeny priority jednotlivých regeneračních zásahů. Jak identifikace prvků a struktur, vyžadujících regenerační zásahy, tak i vlastní obsah těchto zásahů a jejich priority jsou popsány v textové části Konceptu regenerace části KPZ Zahrádecko. Vzniká tak materiál (grafický a textový), který navazuje na grafický a textový materiál Plánu ochrany téhož území. Bez zpracovaného plánu ochrany nelze koncepci regenerace řešit, protože by nemusely být splněny podmínky přípustnosti plánu ochrany v opatřeních konceptu regenerace.

Mapa je zpracována v rámci řešeného území části krajinné památkové zóny Zahrádecko jako jeden z výstupů řešení III. etapy projektu, jejímž cílem je „posílit povědomí a ochranu hodnot historické kulturní krajiny, jako důležité součásti národní identity, kulturního dědictví a implementace mezinárodních smluv“. Cílem Aktiviny 1803A03 je „zpracování pilotních studií prezentujících možnosti odpovědného nakládání s historickou kulturní krajinou. Práce v souladu s navrženým postupem aktivity vyhodnotila analytické podklady k řešenému území a navrhla textové i grafické části Konceptu regenerace. V tomto smyslu je mapa součástí modelového ověřování obsahu a formy nově zpracovávaných dokumentů pro ochranu kulturních hodnot a péči o území krajinných památkových zón.

III) Návrh využití výsledku

Specializovaná mapa s odborným obsahem může být poskytovatelem využita na dvou úrovních. Může sloužit jako ověřovací metodický materiál pro upřesnění návrhu *Metodiky plánů ochrany krajinných památkových zón*, resp. jeho přílohy E., která je koncepcí regenerace věnovaná a to v návaznosti na výstupy plánu ochrany.

Druhou úrovní je praktické využití materiálu pro vlastníky, správce a uživatele jednotlivých částí krajiny KPZ, resp. jednotlivých nemovitostí na území KPZ. Jedná se též o odborný podklad pro kvalifikované rozhodování orgánů státní správy (zejména památkové péče) v souladu s koncepcí nakládání s historickou kulturní krajinou. Neméně důležitá je možnost využít mapu jako informační zdroj pro odbornou i laickou veřejnost. Mapa bude veřejně přístupná na internetových stránkách projektu

IV) Seznam použitých zdrojů

WEBER, M. – VEITH, T. – VÁVROVÁ, V. – PEŠTA, J., (2014): *Specializovaná mapa s odborným obsahem; Kulturně historické hodnoty a kompoziční jevy krajinné památkové zóny Zahrádecko - krajinářsko - analytický výkres A*, Průhonice

KUČA, K. – VOREL, I. – KUPKA, J. – ŠVECOVÁ, S. – KUČOVÁ, V. (2015): *Metodika plánů ochrany krajinných památkových zón*, Praha

KUČA, K. (ed) – KUČOVÁ, V. – SALAŠOVÁ, A. – VOREL, I. – WEBER, M. a kol. (2015): *Krajinné památkové zóny České republiky*, NPÚ Praha

V) Seznam publikací, které předcházely výsledku Specializovaná mapa s odborným obsahem

WEBER, M. – VEITH, T. – VÁVROVÁ, V. – PEŠTA, J., (2014): *Specializovaná mapa s odborným obsahem; Kulturně historické hodnoty a kompoziční jevy krajinné památkové zóny Zahrádecko - krajinářsko - analytický výkres A*, Průhonice

KUČA, K. – VOREL, I. – KUPKA, J. – ŠVECOVÁ, S. – KUČOVÁ, V. (2015): *Metodika plánů ochrany krajinných památkových zón*, Praha

KUČA, K. (ed) – KUČOVÁ, V. – SALAŠOVÁ, A. – VOREL, I. – WEBER, M. a kol. (2015): *Krajinné památkové zóny České republiky*, NPÚ Praha

VI) Datové přílohy na CD

- (1) Elektronická verze mapy ve formátu *.pdf
- (2) Elektronická verze mapy ve formátu *.mxd, *.shp (včetně přidružených souborů *.dbf, *.sbn, *.sbx, *.prj, *.shx)
- (3) Databáze zjištěných informací ve formátu *.dbf
- (4) Specializovaná mapa s odborným obsahem Návrh koncepce regenerace vybrané části památkové zóny Zahrádecko, textová část ve formátu *.doc, *.pdf
- (6) Specializovaná mapa s odborným obsahem Návrh koncepce regenerace vybrané části památkové zóny Zahrádecko. Průvodní zpráva k výsledku formátu *.doc, *.pdf

Formát dat:

Data geografické databáze byla digitalizována v jednotlivých vrstvách do vektorového formátu shp (ShapeFile). Ke každé vrstvě je připojena databáze ve formátu dbf. Jednotlivé mapové

přílohy jsou uloženy jako mapové soubory ve formátu mxd. Mapové přílohy jsou poskytnuty také ve formátu pdf.

Souřadnicový systém:

Data geografické databáze jsou uložena v souřadnicovém systému S-JTSK.